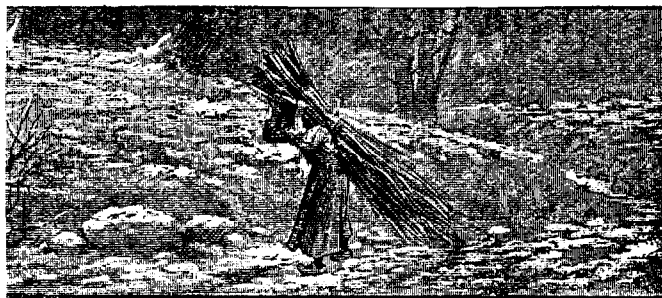

RECORDANCES

Recordar els fets i personatges del nostre passat en una època de canvi accelerat és molt suggestiu i engrescador.

Són molts els costums, mètodes de vida, manera de fer les feines i comportament cotidià que els que ja passem dels setanta podem explicar. Avui ens fixarem amb una de les ocupacions ben singular per aquestes contrades i molt especialment en temps d'hivern: anar a buscar llenya pel foc o per coure la fornada de pa. Era una ocupació i preocupació rellevant com ho mostren alguna de les dites o anècdotes del temps, per exemple: «el dot de les noies de Bepella era sac i cordes per anar a llenya». També es contava que els músics de la cobla de St. Feliu de Pallarols quan anaven a tocar pels pobles eren els senyors músics, però quan arribaven a casa la seva feina era agafar les cordes i sac i cap a llenya.

Cal recordar les batusses entre els guardabosc i els llenyataires. Era molt natural, els propietaris dels boscos se'ls estimaven molt pel profit que en podien treure, a més en pagaven la contribució, conseqüentment eren exigents amb el guarda. Però el de casa petita, especialment del poble, que es malguanyaven la vida artiguejant o anant a jornal, no tenien pas diners per comprar la llenya i es creia en el seu dret d'escalfar-se durant l'hivern. Certament que la feina del guarda era molt compromesa, ja que si no complia amb l'amo el podien despatxar, però per altra banda si no feia la vista grossa es podia emportar un joc de garrotades per part d'algun llenyataire que ja havia acabat la paciència. Els meus pares contaven que a Taverdet hi havia un guarda molt rabiüt i empipador, però un bon

dia dos veïns del poble no podent aguantar més, el van agafar i el van penjar de cap per avall al cingle aguantant-lo pels peus, mentre un deia: —què, li tiro?. Mentre l'altra responia: —Sí, tira-li, tira-li. Després de fer-lo patir força el van perdonar, però passà un bon espant. També es conta que un altre dia el van colgar amb rocs i que va tenir les seves feines per sortir-ne. Eren els mètodes de revenja d'aquell temps.

Es cosa curiosa recordar-ho i normal en aquell temps fer menció de la comitiva de dones que es reunien al matí per anar a llenya. Es llevaven de bon matí, avariaven l'esmorzar pels homes i també la minestra per a tot el dia dels que havien de passar el dia a fora a jornal al bosc o a l'artiga. Després d'esmorzar donaven menjar als conills, a les gallines, al porc si n'hi havia i tot seguit agafar el sac i cordes amb el podall o destral i cap a llenya; una vegada reunides, deien: —on anirem avui? a Sotarroca, a Coll del bosc, cap a les Baumes...?. Aleshores la més decidida responia: va, avui cap a sotarroca.

Aleshores començava la comitiva a davallar pel baixador de la Devesa cap a trobar el camí dels animals per allà a l'alzina del Raig i marrades avall travessant el torrent del roure, el mal pas, l'Escarpeter i cap a enfeixar al bosc d'en Bentasacs o de la Casota o a més avall cap a

Surroca; segons el lloc on s'havia carbonat feia poc per recollir la brosta que deixaven els carboners. No sempre anaven dones soles, a voltes s'hi ajuntava algun bordegàs que encara no era prou capaç per anar a jornal o algun home que no tenia altra feina. Malgrat era prou pesat feien la seva tabola. Quan arribaven a la tallada era qüestió d'escampar-se i trobar la llenya més granada possible.

Aleshores hi havia una gran cridoria al bosc:

— Què, en trobes de granada?

— No. Contestava algú.

— Jo la trobo molt bolejada, feien.

— Per aquí ja hi deu haver passat algú.

— A tu Filomena, com et va?

— Jo sí que en trobo de bona, però és aquí dalt d'una lleixa que en prou feines hi puc pujar!

— Tu Matilde, fas molta fressa per aquí baix!

— Sí, és que hi ha molta brolla i l'haig d'estirar molt fort.

— Se sent per aquí dalt que hi ha algú que pica molt fort, ja deu seguir algun plançó! Segurament deu ser la Marieta que demà ha de pastar i no pot pas escalfar el forn amb xermòia. Però, si ens surt el guarda ja ens l'hem carregada.

— Pobre d'ell que vingui! contestaven. Si ve entre tots el penjarem dalt d'un alzina per la camisa!

— L'escopeta, li prendrem! responia la Treseta.

Però un bon o mal dia el guarda els atrapà, això solia ser sovint, però d'aquest cas encara hi ha testimonis: mentre eren a mitja enfeixada allà baix al Coll del bosc, els surt, inesperadament, el «vell del bigoti» i ja hi vam ser. Ell deia que amb el feix cap a l'Ajuntament, davant el jutge. Però elles tossudes que no. Quan algunes ja estaven esporuguides després de tants crits, la Treseta alçà la veu i el braç dient:

— «el què heu de fer és marxar ràpidament si voleu arribar a casa sencer, perquè del primer cop de brosta caureu a terra amorrat». Aleshores totes se'n valentiren i s'anaven apropant cap al guarda amb no massa bones intencions. Ell al veure el panorama agafà rostos avall mentre murmurava impropis contra aquelles dones. Molt animoses continuaren la seva feina i pel camí comentaven: —«si un altre dia torna a molestar-nos no se n'escaparà pas! i pot estar content que no l'hem empeitat a cops de roc!

Mentre es tornava a casa amb el feix a coll, calia fer algunes reposades aprofitant les graonades o replans de les roques. Feien els seus comentaris i crítiques dels feixos: que si tu la portes més granada, que si aquest és el més llistat; que si la Marieta porta el feix més gros; que si jo l'altre dia el vaig pesar i va fer sis arrobes. Així passaven l'estona mentre feien la reposada. Com que no tenien massa temps i el tema sempre el feix de llenya, no els donava temps per repassar el que passava al poble, aleshores alguna exclamava: —«avui que fa bon sol, el podríem parar als padrisos de davant de cas i mentre parlarem del que es frasseja». Totes hi estaven d'acord i de nou es carregaven el feix representant la pujada.

Tal dit tal fet. Per allà a quarts de tres totes acudien al lloc

convingut. Una sortia amb el fus i la llana per filar, l'altra amb la bossa de fer mitja amb un mitjó mig començat, l'altra amb una peça de roba per sorgir; totes portaven alguna cosa per fer i aprofitar el temps. Aleshores no tardaven a començar les converses, que podien començar així:

— Que no ho heu taleiat que la Filomena festeja?

— Qui t'ho ha dit?

— La setmana passada prou vaig veure que un noi tirava cap el carrer de baix i em sembla que va entrar a casa seva.

— Ca, no ho creguis —feu una de la colla— em sembla que era un mercader que volia comprar-los els godalls, ja que sé que en tenen per vendre.

— Doncs mira que a mi em fa mala espina, ja que fa dies no la veig tant amb les seves amigues.

— Em sembla que no està gaire bona —deia una altra de la colla—.

— Ja comença haver-hi unes quantes cassadores —trencava una altra— i que prou n'hi ha alguna que faria per algun hereu de pagès.

— Sí —contestava animosa una altra— aleshores no hauria d'anar a buscar llenya a feixos, ja li'n duria l'home amb la carreta.

La conversa es trencava tot sovint i per qualsevol motiu i quan havien acabat amb les cassadores continuaven per un altre:

— No heu sentit a dir que potser ens canviaran el vicari aviat?

— Ja pot ser —deia una altra—, perquè aquest que tenim ja fa temps que hi és i a més a més es franqueja molt amb la gent i això als rectors no els agrada massa. Sembla com si tingués gelos. Prou que el trobarem a faltar, és tan cantador!. Però les que més ho trobaran a faltar seran les noies. Tan bones festes que organitza pel mes de maig amb les filles de Maria!

— No cridis tant a mal any! —

— No cridis tant a mal any!
— contestava una altra— potser

— No cridis tant a mal any!
— contestava una altra—
potser en vindrà un altre que
serà més trempat que el que
tenim. Sempre va bé canviar.

— Sí, però a vegades s'ha de
dir Déu perdó als passats.

Així passaven l'estona i des-
prés repassaven el batlle, a tot
l'Ajuntament, a la mestra, als
hostals i a tot el poble en gene-
ral, mentre el sol s'amagava
darrera les teulades. Aleshores
s'aixecaven totes amb les ca-
mes mig enrampades, recollien
els seus enriquells i deien:
quina tarda més cofoia hem
passat i sense fer mal a ningú!

No cal dir que mentre es do-
naven la bona nit quedaven per
l'hora que l'endemà sortirien
altra cop cap a llenya.

Jordi Sanglas

La Carme Font «La Carme Pastora» filant

HISTÒRIES DE LA VORA DEL FOC

Voldria contar una història de
la qual són protagonistes una
guineu, un gall i tres gallines.

Vet aquí que un bon dia la
guineu va treure el cap per da-
munt del rocall i va sentir un
gall que de bon matí feia els
seus alegrois quiquiriquics, sa-
ludant el nou dia. Llavors ella va
pensar: aquest gall no deu pas
estar sol; segurament hi deu
tenir unes quantes gallines; l'hi-
vern s'acosta, les bones vian-
des escassejaran; si pogués
entrar al seu galliner podria re-
captar bona minestra. Durant tot
el dia aquest pensament no la
deixava en peu: La matinada
següent s'atreu a tafanejar un
xic feixes amunt i entre els qui-
quiriquics del gall s'hi escoltava
l'escatainar d'alguna gallina. No
s'havia pas equivocat. Més notà

que també s'hi sentien els
brams de vaques i el grunyar
d'alguna truja. La cosa no que-
dava gaire clara; era qüestió de
pensar-s'ho molt bé. Però la
seva cabòria bullia dintre les
entranyes dia rera dia fins que
va decidir posar mans, o més
ben dit, peus a l'obra. Un matí
de boira baixa, molt espessa, va
pensar: avui serà el dia, i, sen-
se fer gaire trepig, marges
amunt, orientada pel remoreig
del bestiar, i per l'escateinar
d'alguna gallina festejant l'ou
que acabava de fer, s'arribà fins
a tocar el galliner. No obstant la
cosa no era gens clara. Era una
caseta tancada amb un cademat;
part de dalt un corralet tancat
amb reixat i fil espinós. No
s'entrellucava el més petit via-
rany per on poder entrar; les

gallines i el gall, com que hi
havia boira baixa estaven arrau-
lides en el seu jòc. Per saltar
per damunt del tancat ho veia
negre; perillava d'enganxar-se
amb les espines del filferro del
cap damunt o caure a una bas-
sa d'aigua que hi ha al repeu de
la tanca; a més veié que la fi-
nestreta per on surt l'aviram era
molt estreta i tal volta no hi po-
dria passar, veient que si l'en-
trada seria difícil ho seria encara
més la sortida. Mentre rondava
pels voltants del galliner, tot
d'una s'adonà que era ven a
prop del cau d'un gos que per
estar arraulit de fred no s'adonà
de la visita d'aquest odiat sub-
jecte. No fou petit l'esglai que
s'endugué la distreta guineu,
pensant que per culpa de la
boira es podia haver trobat